

Nordiskt perspektiv på främjandet av minoriteters rättigheter

juni2014

Ingrid Burman, presentation

- Ordförande Handikappförbunden
- 37 förbund
- Ca 400 000 individer
- Olika funktionsnedsättningar
- Intressepolitisk aktör
- Lokal, regional, nationell, nordisk och Europeisk nivå.

En verklighet

- Inom de flesta samhällsområdena har nordbor med funktionsnedsättning sämre förutsättningar och lägre grad av delaktighet jämfört med övrig befolkning. Det är ett problem, både ur ett mänskligt perspektiv och ur ett ekonomiskt perspektiv, då länderna riskerar gå miste om värdefullt kunnande.

Nordiska välfärdsmodellen, en gemensam grund

- Den första grunden till funktionshinderspolitik är den nordiska välfärdsmodellen
- Den är en värdegrund, som inverkar både, som en värdegrund och
- Den är en grund för val av samhällets satsningar på levnadsförhållanden för personer med funktionsnedsättning.

En gemensamma grund

- De nordiska ländernas funktionshinderspolitik har sitt ursprung i den generella välfärdspolitiken.
- Den genomgår en förändring från att tidigare dominerats av socialpolitik till att skapa välfärd för personer med funktionsnedsättning genom andra välfärdspolitiska områden i samhället såsom t.ex. bostadspolitik, utbildningspolitik och arbetsmarknadspolitik.
- De nordiska länderna betonar att de generella insatserna går före specialinsatserna. Det betyder att specialinsatserna blir ett komplement för välfärden för personer med funktionsnedsättning.

En gemensamma grund

- Det sker en förstärkning av det generella ansvaret istället för det specifika.
- Policydokument i de nordiska länderna stärker välfärdspolitikens anknytning till samhällets olika nivåer, statlig, regional och kommunal nivå.

Konventionen

- Målet för de nordiska ländernas funktionshinderspolitik är full delaktighet i samhällslivet och jämlika levnadsvillkor. Än är vi inte där.
- Alla nordiska länder har undertecknat FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Konventionen är vägledande för länders funktionshinderspolitiska strategier. Men valet av tillvägagångsätt är olika.

Konventionen, den andra grunden

- FN:s konvention för rättigheter för personer med funktionsnedsättning antogs av FN:s generalförsamling 2006 och syftar till att främja, skydda och säkerställa det fulla och lika åtnjutandet av alla mänskliga rättigheter och grundläggande friheter för alla personer med funktionsnedsättning samt att främja respekten för deras inneboende värde (Artikel 1, syfte).
- Övervakning

Strategier, program och handlingsplaner (2010)

- **Sverige** En strategi för genomförande av funktionshinderpolitiken, 2011-2016
- **Finland** Finlands handikappolitiska program, VAMPO 2010-2015
- **Norge** Jobbstrategi for personer med nedsatt funksjonsevne 2011-2012
- **Danmark** Handicappolitisk handlingsplan 2013 – Et samfund for alle
- **Island** Islands funktionshinderspolitiska handlingsplan till 2014

Strategier, forts

- Målet, att avskaffa diskriminering
- Lagstiftningen ser olika ut
- Finland har ingen sammanställd diskrimineringslagstiftning, utan hänvisar till Finlands grundlag 6§, som *förbjuder diskriminering på grund av funktionsnedsättning*

Strategier, forts

- Sektorsansvarsprincipen är en central del i alla funktionshinderspolitiska strategier i de nordiska länderna och stöder det *fulla och verkliga deltagandet i samhället på lika villkor som för andra (Artikel 1, FN-konventionen)*.
- Innebär att varje sektor i samhället ska ha ett ansvar för att utforma och bedriva sin verksamhet så att den blir tillgänglig för alla invånare, inklusive personer med funktionsnedsättning.

Strategier, forts

- Kunskapsinsamling och -spridning har en uppgift i, att söka mer kunskap om levnadsförhållandena för personer med funktionsnedsättning och beskriva hur man bäst kan åtgärda missförhållanden och brister.
- Informationsspridning med avsikt att öka medvetenheten om personer med funktionsnedsättning och målet att förändra attityder, är en viktig del i insatserna i de nordiska ländernas strategier.

Brukarnas inflytande

- Politik som berör personer med funktionsnedsättningar ska utformas i samverkan med brukarna och deras företrädare. Samråd av detta slag finns sedan länge i de nordiska länderna men med FN-konventionen förtydligas detta åtagande.

Bråkarnas inflytande

- Kravet på kommunerna att ha funktionshinder/handikappråd är lagstadgad i Norge, Sverige och Danmark. På Grönland har de fyra kommunerna på frivillig basis upprättat råd. Även i Finland är kommunernas etablering av råd frivillig. Ungefär 145 av Finlands 320 kommuner har funktionshindersråd

Nordiskt välfärdscenter

- Nordens Välfärdscenters (NVC) arbete syftar till att främja det nordiska samarbetet och utbyta kunskap och erfarenheter mellan de nordiska länderna.
- Är sekretariat till Rådet för nordiskt samarbete om funktionshinder
- Handlingsplan med tre fokusområden

Råd för nordiskt samarbete om funktionshinder.

- Fem länder och tre självstyrande områden
- Handlingsplan
- **Tre fokusområden:**
- Implementering av mänskliga rättigheter
- Mångfald genom mainstreaming
- Fri rörlighet

Handlingsplanen

- Ska bidra till att göra våra samhällen mer tillgängliga
- Förändra attityder
- Ge ett Nordiskt mervärde
- Funktionshinderperspektivet är inte fullt ut integrerat i det officiella nordiska samarbetet utanför social- och hälsosektorn

Gemensamma trender

- Ökat fokus på rättigheter
- Ökad betydelse av informationsteknik
- Ökad andel äldre
- Ökad konkurrens om resurserna
- Ökad marknadsorientering
- Fortsatt utanförskap i skolan
- Fortsatt utanförskap på arbetsmarknaden
- Ökad mobilitet

Handikappförbundens Nordiska råd

- Ovärderligt
- Kunskapsutbyte
- Forskning
- Material
- Intressepolitiskt arbete
- M.m

Tack för ordet!